

Əkrəm Niyazi oğlu HƏSƏNZADƏ

Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzinin Analitika Departamenti

E-mail: akram.hesanzade@gmail.com

AQRAR SEKTORUN İNKİŞAFINDA İNNOVATİV PROSESLƏRİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Xülasə

Məqalədə müasir şəraitdə aqrar sektorda innovativ proseslərinin xüsusiyyətləri müzakirə olunaraq, Azərbaycan Respublikasında bu istiqamətdə inkişafa innovasiya proseslərinin əhəmiyyəti və rolunun təhlili aparılmışdır.

Açar sözlər: aqrar sektor, innovasiya, innovasiya prosesi, innovasiya fəaliyyəti, səmərəli innovasiya siyasəti.

JEL: O 13

DOI: 10.54414/JDCX2483

Giriş

Azərbaycan Respublikasında aqrar sektorun davamlı inkişafı üçün səmərəli innovasiya siyasəti mühüm şərtidir və onun yekun məqsədi, elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətləri əsasında həyata keçirilməsi üçün mühüm yeri, yeni qabaqcıl texnologiyalar, ixtiralar, əməyin təşkili formaları və istehsalın idarə edilməsi tutur [3. Səh. 133]. Bu istiqamətdə dünya təcrübəsi göstərir ki, innovasiya prosesləri, bir qayda olaraq, nəinki həvəsləndirilir, həm də müvafiq siyasətin formalaşdırılması və innovativ fəaliyyətin sistemli təşkilinin müvafiq və əhəmiyyətli sistem ilə dövlət tərəfindən tənzimlənilir.

Əsas mətn

Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrinin müvafiq sektorlarına tətbiq edilən innovasiya fəaliyyətinin mahiyyəti prinsipial fərqlərə malik olmadığı halda, innovasiya prosesinin mahiyyəti və istiqaməti əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər [4. Səh. 66]. Əlbəttə burada xüsusi olaraq, innovasiya prosesinin aqrar-sənaye kompleksində, aqrar-sənaye istehsalının xüsusiyyətlərinə görə müvafiq olaraq özünəməxsus xüsusiyyətlərə malikdir və hər şeydən əvvəl onun əsas komponenti, aqrar sektorla bağlı olmasıdır [5. Səh. 329].

Ölkədə aqrar sektorda innovativliyin formalaşması və inkişafının əsas xüsusiyyətlərinə əsaslanan proseslərə aşağıdakıları aid etmək olar:

- aqrar sektorun məhsullarının növlərinin çoxluğu onun emalı, onların becərilməsi texnologiyasında əhəmiyyətli fərqin olması və istehsal;
- aqrar sektorda istehsal texnologiyalarının müvafiq olaraq güclü asılılığın olması, təbii və hava şəraiti;
- aqrar sektorun ayrı-ayrı məhsulları və onların emalı və müvafiq olaraq məhsullar üzrə istehsal müddətində böyük fərqin olması;
- aqrar sektorda istehsalın geniş ərazi bölgüsünün olması;
- aqrar sektorda elmi-texniki məhsullar istehsal edən təsərrüfat subyektləri tərəfindən istehsalçıların təcrid edilməsi (ümumi səviyyələr);
- aqrar sektor işçilərinin müxtəlif sosial səviyyələri;
- aqrar sektor istehsalçılarının innovativ birləşmələr ilə müxtəlif formalarda əlaqələrin keyfiyyət;
- elmi nailiyyətlərin aqrar sektor istehsalçılarına ötürülməsi üçün aydın və elmi əsaslara malik təşkilati-iqtisadi mexanizmin olmaması və nəticədə istehsalda əhəmiyyətli inkişafın innovativ sənaye sahələri ilə bağlılığı;
- aqrar sektor kimi istehsalın yüksək mürəkkəbliyi sistemlər və orada mövcud olan innovasiya prosesinin müəyyən edilmiş xüsusiyyətləri, onun müasir tələblərə uyğun həyata keçirilməsi kontekstində yanaşmaların və üsulların

orijinallığını əvvəlcədən müəyyən edilməsi məsələləri.

Nəzərə alsaq ki, aqrar sektor müasir dövrdə insan fəaliyyətinin ən geniş sahələrindən biridir və burada texnoloji proseslərin çoxu böyük həcimdə və ölçüdə həyata keçirildiyinin biz şahidi oluruq. Təbiət sistemlik olaraq açıq havada olan torpaq sahələrində müvafiq düzəlişlər edə bilir və əlbəttə burada risk elementlərinin daim olması, yerli mühitin zaman çərçivəsində hava şəraiti ilə əlaqədar olması, istehsal proseslərinin qeyri-sabitliyi, təsərrüfat subyektlərinin rəhbərlərindən və mütəxəssislərindən, fermerlərdən ehtiyatda alternativ və səmərəli idarəetmənin olmasını artıq müasir dövr tələb edir.

Ekstremal şəraitdə həyata keçirilən müvafiq fəaliyyət zamanı problemlərin müvafiq həlləri olmadıqda, ani axtarış və elmin və qabaqcıl tövsiyələrin tətbiqi istehsalın texnoloji cəhətdən yenidən saz hala gətirilməsi, manevr edilməsi təcrübəsi, ətraf mühitin mənfi amillərinin təsirini zəiflətmək və ya aradan qaldırmaq üçün avadanlıq və digər ehtiyatların olması günün tələbidir [6. Səh. 163]. Bu prosesdə aqrar sektor istehsalçılarına müxtəlif innovativ birləşmələr kömək etməlidir və bunlar:

- aqrotexnoparklar;
- elmi-istehsalat sistemləri;
- assosiasiyalar;
- kiçik müəssisələr;
- kooperativlər;
- informasiya-məsləhət mərkəzləri, məntəqələri və təşkilatlar;
- digər innovativ institutlar.

Bazar münasibətləri şəraitində, təcrübə və elmi tədqiqatların göstərdiyi müvafiq innovativ forma kontekstində fəaliyyətinin əsas prinsipləri bir qədər dəyişir [7. Səh. 39]. İstənilən formasiyanın fəaliyyəti isə innovativ təbiət, bildiyiniz kimi, müəyyən bir prinsiplərə əsaslanmaqla, təcrübədə bu prinsiplərə mümkün qədər tam riayət edilməsi və onun növbəsində, bu formalaşma əsasında qoyulmuş məqsədə müvəffəqiyyətlə nail olmaq üçün səmərəli yolları müəyyən etmək olar [8. Səh. 136]. Məhz bu prinsiplər başlanğıc nöqtələridir və bu birləşmələrin yaradılması, həm də onların fəaliyyət göstərməsi üçün müxtəlif aspektləri özündə əks etdirir.

Müvafiq fondların inkişafında innovativ formasiyalara gəldikdə, onların bazar münasibətləri şəraitində fəaliyyət göstərməsi məqsəduyğundur və bu prinsiplərin beş sütunu-nu müəyyən etmək lazımdır və müvafiq olaraq bu məqamda onlar hansılardır:

- müvafiq təsərrüfat subyektinin yaradılması üçün təşkilati əsaslar ilə bağlı olan əsas forma və struktur xüsusiyyətləri;
- funksional baxımdan, onların spesifik funksiyalarının müəyyən edilməsi və yerinə yetirilməsi ilə bağlı məsələlər;
- iqtisadi cəhətdən, innovativ formaların iqtisadi məzmunu və onların icrası zamanı proses iştirakçılarının münasibətləri ilə bağlı olan işləmələr;
- mülkiyyət forması, ştat cədvəli, onlarda mütəxəssislərin iş şəraiti ilə əlaqəli sosial mühit;
- xarici iqtisadi və reklam-təbliğati ilə bağlı müvafiq fəaliyyətin müxtəlif aspektlərini əhatə edən xarici əlaqələrin inkişafı.

Müasir bazar iqtisadiyyatı şəraitdə bütün bu prinsiplərə mümkün qədər düzgün riayət edilməli və müvafiq fəaliyyətə zidd olmayan konkret qərarların qəbul edilməsi zamanı müvafiq parametrlərdə təcəssüm olunması lazımdır [9. Səh. 31]. Yuxarıda göstərilən prinsiplərə uyğunluq əsasən, innovativ birləşmələrə əsaslanan və bazarda uğurla fəaliyyət göstərməyə və müsbət nəticə əldə etməyə imkan verən şərait yaranacaqdır.

Aqrar sektor məhsullarının istehsalında və bütövlükdə, aqrar-sənaye kompleksində elmi-texniki tərəqqinin inkişafı innovativ inkişafa təsiri güclüdür [10. Səh. 27]. Müasir tələblər çərçivəsində aqrar-sənaye kompleksində innovasiya siyasətinin əsas istiqamətləri bunlar olmalıdır:

- aqrar-sənaye kompleksi çərçivəsində sahələr üzrə innovasiya sisteminin formalaşdırılması lazımdır;
- fundamental və tətbiqi tədqiqatların aparılmasında, aqrar elminin fəaliyyətinin daha aktiv edilməsi lazımdır;
- innovativ fəaliyyətin normativ-hüquqi təminatı, əqli mülkiyyət obyektlərinin mühafizəsi və iqtisadi dövriyyəyə daxil edilməsi lazımdır;

➤ elmin, texnikanın nailiyyətlərinin və istehsalatda qabaqcıl təcrübənin mənimsənilməsinin hərtərəfli sürətləndirilməsi lazımdır;

➤ innovasiya prosesinin infrastrukturunun, elmi-texniki işlərin sertifikatlaşdırılması və təşviqi sisteminin inkişafı, kadrların hazırlanması və yenidən hazırlanması lazımdır;

➤ informasiya və konsaltinq fəaliyyətinin inkişafı və təkmilləşdirilməsi lazımdır;

➤ aqrar sektor məhsullarının istehsalçıların ödəmə qabiliyyətini artırmaq məqsədi ilə müvafiq səmərəli fəaliyyətlərin bərpa edilməsi məqsədi ilə, dövlət dəstəyinə əsaslanan müasir innovativ fəaliyyətin həyata keçirilməsi lazımdır;

➤ aqrar-sənaye istehsalında tətbiq məqsədi ilə, innovativ layihələrin və proqramların ekspertizası və seçilməsi üçün müvafiq rəqabətli sisteminin təkmilləşdirilməsi lazımdır;

➤ bütün səviyyələrdə aqrar-sənaye kompleksinə aid olan innovativ proseslərin idarə edilməsi və stimullaşdırılmasının iqtisadi mexanizmini daha səmərəli formalaşdırmaq lazımdır;

➤ innovasiya fəaliyyəti subyektləri üçün, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması lazımdır;

➤ aqrar-sənaye kompleksində innovativ fəaliyyətin təşkilində beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi lazımdır.

Bu müvafiq istiqamətlərdə, kompleks fəaliyyətlərin məcmusu olan aqrar-sənaye kompleksində innovasiya siyasətinin həyata keçirilməsi, aqrar-sənaye kompleksinin davamlı elmi-texnoloji inkişaf ilə bağlı olmalıdır [11. Səh. 36]. Bütün bu məsələlərin həyata keçirilməsində, innovativ fəaliyyətinin aşağıdakı əsas prinsiplərə riayət etməklə, müasir tələblər çərçivəsində həyata keçirilməsi mümkün olar:

➤ bütün səviyyələrdə (hökumətin ən yüksək pilləsindən tutmuş, konkret olaraq aqrar sektorda, bütün əmtəə istehsalçısına qədər) innovativ proseslərin inkişafını, ən əsas prioritet kimi qəbul edilməsi;

➤ səmərəli innovativ fəaliyyətin əsaslarını müasir tələblər səviyyəsində qəbul etmək;

➤ bütün qərarların və təcrübələr ilə bağlı müvafiq hərəkətlərin elmi əsaslılığı təmin edilməklə, aqrar-sənaye kompleksində innovasiya siyasətinin həyata keçirilməsi və innovasiya

proseslərinin inkişafı üçün lazımı mühitin yaradılması;

➤ aqrar-sənaye kompleksində innovativ proseslərin inkişafı mərhələsində elm və elmi-texniki və təhsil fəaliyyətinin inteqrasiyasının müasir tələblərə cavab verməsinin təmin edilməsi;

➤ innovativ inkişafın dəqiq və düzgün təşkilinə diqqət yetirməklə, müvafiq prosesləri və onların istehsalda yüksək səviyyədə səmərəli olması məsələsini həll etmək lazımdır.

Unutmaq olmaz ki, müasir şəraitdə Azərbaycan Respublikası üçün aqrar sektor mühüm əhəmiyyət daşıyır və kənd əhalisinin rifahı, eləcə də ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması onun davamlı inkişafından asılıdır [12. Səh. 19]. Bununla bağlı olaraq, Azərbaycan Respublikasında aqrar sektorun sahələrinin innovativ inkişafının əsas istiqamətlərinə aşağıdakılar daxil edilməlidir:

➤ aqrar sektorun yeni yüksək məhsuldar sortlarının yetişdirilməsi, hüceyrə mühəndisliyi, molekulyar genetikə və adi seleksiyadan istifadə etməklə xəstəliklərə davamlı bitki növləri yaratmaq;

➤ xaricdən idxal edilən yüksək məhsuldar bitki sortlarının Azərbaycan Respublikasının iqlim şəraitinə uyğunlaşdırılması;

➤ dünyada gedən qlobal istiləşmə ilə bağlı olan problemlərin aradan qaldırılması məqsədi ilə, yeni torpaqdan istifadə sistemlərinin və suya qənaət texnologiyalarının işlənib hazırlanması və tətbiqi;

➤ müasir tələblərə uyğun, aqrar sektorda müvafiq texnoloji proseslərin kompleks mexanikləşdirilməsi üçün əsas fondların aktiv hissəsinin ehtiyatlara daha yaxşı qənaət edən sistemlərin işlənib hazırlanması və tətbiqi;

➤ aqrar sektor üçün yüksək səmərəliliyə malik bioloji məhsulların hazırlanması və istifadəsi;

➤ qlobal kontekstdə dünyada və regional səviyyədə gedən bitki xəstəlikləri və zərərvericiləri ilə mübarizə;

➤ yerli şəraitdə, aqrar sektor üçün müvafiq heyvanların yüksək məhsuldar cinslərinin yaradılması;

➤ xarici seleksiyadan olan təsərrüfat heyvanlarının Azərbaycan Respublikasının müvafiq şəraitinə uyğunlaşdırılması;

- müasir tələblərə cavab verən, heyvan mənşəli məhsulların emalı üçün tullantısız texnologiyaların Azərbaycan Respublikasında işlənib hazırlanması və tətbiqi;
- integrasiya üçün yeni ehtiyatlara qənaət edən maşın və avadanlıqların müvafiq sistemlərinin yaradılması, heyvandarlıqda texnoloji proseslərin mexanikləşdirilməsi;
- bərpa olunan təbii enerji mənbələrindən istifadə əsasında su təchizatının texniki vasitələrinin daha da inkişaf etdirilməsi;
- müasir tələblərə cavab verən heyvanların saxlanması və yemləmə sistemlərinin daha da təkmilləşdirilməsi;
- heyvanların diaqnostikasının, profilaktikasının və müalicəsinin yeni üsullarının işlənib hazırlanması.

Aqrar sektorun uğurlu innovativ inkişafı üçün, innovasiyaların tətbiqi üzrə təkliflərin stimullaşdırılmasına yönəlmiş dövlət dəstəyi tədbirlərini müvafiq istiqamətin innovativ texnoloji inkişafına təkan verən tədbirlərlə birləşdirmək lazımdır [13. Səh. 39]. İnnovativ inkişafın istiqamətlərini müəyyən edən sənədlərə nəzər salsaq görürük ki, Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyatının ölkə başçısı tərəfində, müvafiq fərman və sərəncamları çərçivəsində, elm və texnologiyanın inkişafının əlaqələndirilməsi və idarə edilməsinin daha da təkmil hala gətirilməsi istiqamətində müvafiq lazımı addımlar atılmışdır. İnnovativ layihələrin və texnologiyaların istehsalata tətbiqinin daha yaxşı stimula gətirilməsi istiqamətində əlavə tədbirlər həyata keçirilməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafında elmin rolunu gücləndirmək, texnoloji və konstruktor işlərinin səmərəli istifadəsinə şərait yaratmaq məqsədi ilə Elm və Texnologiyanın İnkişafının Koordinasiyası Nazirlər Kabineti tərəfindən həyata keçirilir. Azərbaycanın müvafiq əsas vəzifələri Elmlər Akademiyası, nazirlik və idarələrlə birlikdə elm və texnikanın inkişafının prioritet istiqamətlərinin işlənib hazırlanması, elmi tədqiqatların nəticələrinin iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində istifadəsinin təşkili və istehsalı, qarşılıqlı faydalı beynəlxalq elmi-texniki əməkdaşlığın inkişafı ilə bağlıdır.

Respublikada İnnovativ Yarmarkaların keçirilməsinin müvafiq qaydaları müəyyən edilmiş,

ideyalara, texnologiyalara və layihələrə olan tələblər burada öz əksini tapmışdır. Həmçinin bu qərar təsdiq edilib və innovativ məhsulların və texnologiyaların inkişafı üzrə tədbirlər kompleksi, o cümlədən koordinasiya üzrə işçi qrupu yaradılıb.

Aqrar sektorda layihənin icrası üzrə müvafiq işlər əsasən, emal sənayesinin müasir tələblərə cavab verən yüksək məhsul olmaqla və beynəlxalq tələblərə və standartlara cavab verən məhsullarla təchiz edilməsi səviyyəsini köklü şəkildə artırmaq məqsədi ilə, yerli istehsalda mümkün olan müvafiq maşınların və texnoloji avadanlıqların, bu istiqamətdə maşınqayırma müəssisələrinin müasirləşdirilməsinə, texniki və texnoloji cəhətdən yenilənməsinə xarici investisiyaların, ilk növbədə aparıcı xarici şirkətlərin birbaşa investisiyalarının geniş cəlb edilməsi lazımdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2035-ci ilə qədər olan dövr üçün, aqrar sektorun inkişafının texniki və texnoloji yenidən təchiz edilməsi məsələsi prioritet istiqamət sayılır.

Aqrar məhsulların istehsalının texniki və texnoloji cəhətdən yenidən təchiz edilməsinin modernləşdirilməsi proqramı qarşıda böyük vəzifələr qoyur və elm, sənaye və təhsil məsələləri burada çox böyük önəm kəsb edir [14. Səh. 229]. Aqrar sektorun istehsalının səmərəliliyinin yüksəldilməsi zərurəti, aqrar-sənaye kompleksinin yeni yüksək məhsuldar texnika və texnologiyalar ilə təchiz edilməsinə tələb edir.

Buna görə, innovativ inkişaf və onun tətbiqi, aqrar sektorun məhsul istehsalının modernləşdirilməsi, texniki və texnoloji cəhətdən yenidən təchiz edilməsi problemlərinin həlli bu gün, əsas istiqamətlərdən biri olaraq qalır. Ölkənin iqtisadi inkişafı əsasən istehsalla əlaqədar olaraq, innovativ inkişafın perspektivləri ilə bağlıdır.

İnnovasiyalar əsasən yeni alətlərin, yeni növ material və xammalın yaradılmasını, avadanlığın müasirləşdirilməsinə, daha mütərəqqi üsula keçidi təşviq edir [15. Səh. 336]. Müasir dövrdə iqtisadiyyatın inkişafı üçün innovasiyaların əhəmiyyəti ölçüyəgəlməz dərəcədə artıqdır. İnnovasiyalar əsasən maddi istehsalın texniki-iqtisadi səviyyəsini və onun təkmilləşdirilməsi istiqamətini müəyyən edir.

Aqrar sektorun müvafiq strukturları, kənd ərazilərində torpaqlardan, əmək ehtiyatlarından, istehsaldan istifadənin səmərəliliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır [16. Səh. 41]. Yalnız dövlətin, elmin və aqrar-sənaye müəssisələrinin birgə səyi ilə gələcəkdə ölkənin aqrar sektorunda innovativ fəallığı artırmaq mümkündür. Bu məsələlərin həlli imkan verəcək ki, istehsalın səmərəliliyini artırmaqla yanaşı, həm də beynəlxalq ərzaq bazarında, bizim istehsal etdiyimiz məhsulların rəqabət qabiliyyətini artırmaq mümkün olacaqdır.

Nəticə

Beləliklə, innovasiyaların idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi aqrar sektorda müvafiq fəaliyyət, bu sektorun müvafiq fəaliyyətin bütün aspektlərini əhatə edən və hərtərəfli olmalıdır:

- tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri istiqaməti;
- elmi nəticələrin sınaqlar şəklində yoxlanılması;
- istehsal və performansın qiymətləndirilməsi;
- sənayedə tətbiq.

Etibarlılığın və məmunluğun gücləndirilməsi sahəsində dövlətin təsirli tədbirlərinin səmərəli formada qəbul edilməsi bu sektorda, innovasiyaların səmərəli idarə edilməsi ilə bağlıdır. Bu problemlərin aqrar məsələlər üzrə, elmi tədqiqatların prioritet istiqamətlərindən biri kimi seçilməsi, müvafiq töhfə hesab edilə bilər. Bu, istiqamətdə innovasiyaların daha da intensiv olmasına müəyyən təkan verəcək və elmi-texniki tərəqqinin sürətləndirilməsinə aqrar məhsulların istehsalının səmərəliliyinin yüksəldilməsinə kömək edəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı, 2009
2. Azərbaycanın statistik göstəriciləri. Bakı: ARDSK, 2022
3. Qasımov F. H., Əliyev T. N., Nəcəfov Z.M. "Milli innovasiya sisteminin təşkili və idarə edilməsi", Bakı: Elm və təhsil, 2013. Səh. 133.
4. Əlirzayev Ə.Q. «Azərbaycanın iqtisadi inkişafının konsepsiyası və proqramı». "Odlar yurdu" Bakı. 1999. Səh. 66.

5. Qasımov F. H., Nəcəfov Z.M. "İnnovasiyalar: yaranması, yayılması və inkişaf perspektivləri", Bakı: "Elm", 2009 səh. 329.

6. Əzizova G. A. "Dövlətin investisiya-innovasiya siyasəti", Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2012. Səh. 163.

7. Abidin Ozan Onağ (2019). Örgütsel Kültür ilə Yenilikçilik Odaklı Örgütsel Faktörler Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, T.C. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa. Səh. 39.

8. Adaçay, F.R. (2017). "Bilgi Ekonomisine İlişkin Temel Göstergeler Açısından Avrupa Birliği ve Türkiye'nin Karşılaştırılması". Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2019: Səh. 136

9. Abay, C., Olhan, E., Uysal, Y., Yavuz, F., & Türkekul, B. (2015). Türkiye'de Tarım Politikalarında Değişim. Z. M. Odası içinde, Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi. Ankara: Milli Kütüphane. Səh. 31.

10. Баутин В.М., Козлов В.В., Козлова Е.Ю. Инновационная деятельность в сельскохозяйственном консультировании региона. М.: ФГНУ «Росинфор-магротех», 2019. С. 27

11. Баутин В.М., Лазовский В.В. Сельскохозяйственное консультирование в России. М.: Колос, 2019. С. 36.

12. И.Валдайцев С.В. Управление инновационным бизнесом: Учебное пособие для вузов. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2020. С. 19.

13. Валиева Г.Р. Особенности инновационных процессов в АПК / Валиева Г.Р. // Аграрно-экономическая наука сельскохозяйственному производству: Материалы юбилейной научной конференции. - Казань: Изд-во КГСХА, 2021. С. 39.

14. Alfred Kleikhnecht. Donald Bain. New Concepts in Innovation Output Measurement. Martin's, 2015. P.-229

15. Mark Dodgson. John Bessant. Effective Innovation Policy: a New Approach. International Thomson Business Press, 2016. P-336.

16. Oslo Manual. Guidelines for collecting and interpreting innovation data. Third edition. A joint publication of OECD and Eurostat, 2021. P-41

17. <https://agroecomomics.az/az/article/34/isgaldan-azad-olunan-erazilerimizde-kend-teserrufa/>

18. <https://aqroekonomiks.a..>
19. <https://vergiler.az/news/economy/12498.html>

Акрам Ниязи оглы ГАСАНЗАДЕ
Министерство сельского хозяйства Азербайджанской Республики
Аналитический отдел Центра аграрных исследований
E-mail: akram.hesanzade@gmail.com

ХАРАКТЕРИСТИКА ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В РАЗВИТИИ АПК

Резюме

В статье рассматриваются особенности инновационных процессов в сельскохозяйственном секторе в современных условиях, а также анализируется значение и роль инновационных процессов для развития в этом направлении в Азербайджанской Республике.

Ключевые слова: аграрный сектор, инновации, инновационный процесс, инновационная деятельность, эффективная инновационная политика.

Akram Niyazi oglu HASANZADE
Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan
Analytical Department of the Agrarian Research Center
Email: akram.hesanzade@gmail.com

CHARACTERISTICS OF INNOVATIVE PROCESSES IN AGRICULTURAL SECTOR DEVELOPMENT

Summary

The article discusses the characteristics of innovative processes in the agricultural sector in modern conditions, and analyzes the importance and role of innovative processes for development in this direction in the Republic of Azerbaijan.

Key words: agricultural sector, innovation, innovation process, innovation activity, effective innovation policy.

Daxil olub: 19.04.2023